

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Magnvm Episcoporum, Canonicorum, Sacerdotvm Et aliorum Clericorum omnium tam Secularium quam Religiosorum

Tympe, Matthäus

[Köln], 1614

3. Ægros blande inuisere & benigne tractare, seu, pietatis studia erga morbidos exercere 28. V. signum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51447](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51447)

non potuit, sed spreto terreno Rege ad cœlestis dominatoris loquutus est voluntatem.

SIGNVM III.

*Aegros blande inuisere & benigne tractare,
seu pietatis studia erga morbos
exercere.*

*Manual. li. I.
c. 5.*

Pacomius Abbas fratribus morbo implicatis assedit, non dedignatus ministri operam, ut obsequium præstaret domino iubentiac dicenti; *Qui maior est vestrum fiat sicut minor.*

2. De officiis charitatis quæ S. Bernardinus tempore pestis exhibuit ægris V. in Triumpho virtutum locum de charitate proximi. Et quoniã pestilentia nullus morbus est formidabilior, cõtagiosior, crudelior, (hic enim paucorum mensium interuallo ciuibus vrbes viduare solet, ingentesq; solitudines inducere. Atque adeo duo sunt quæ eum præ cæteris morbis horrendum terribilemque efficiunt, vnum quod summa velocitate venenum suum ad cor vsque diffundit, & hominem paulo ante sanum pene in momento tẽporis extinguit: alterum, quod cum vnum interficit centum alios inficit, & longe lateque tam celeriter serpit, ut si hodie domum vnã inuasit, breuitotam ciuitatem cadaueribus repleat) Ob hanc, inquam, causam non solum de officiis charitatis quæ maiores nostri peste infectis impederunt, sed de causis etiã maiestatem diuinam ad homines peste puniendos impellentibus

tibus, nec non de Spiritualibus remediis quibus nostri maiores contra eam vfi sunt, paucula hæc libet subiicere.

3. Cum anno Christi 256. immanis Africam vastaret pestis, S. Cyprianus Episcopus (vt tradit *In vita Cyprian.* Pontius) aggregatam primo in loco vno plebem de misericordiæ bono instituit, docens diuinæ lectionis exemplis quantum ad promerendum profint officia pietatis. Tum deinde subiūgit nō esse mirabile si nostros tantum debito charitatis obsequio foueremus, eum perfectum posse fieri qui plus aliquid publicano vel ethnico fecerit, q̄ malum bono vincens & diuinæ clementiæ instat exercens inimicos quoque dilexerit, qui pro persecutiōne salute, sicuti Dominus monet & hortatur, orarit. Oriri facit Deus iugiter solem suum *Matth 5.* & pluuias subinde nutriendis seminibus imperit, exhibens cuncta ista nō suis tantū sed etiam alienis, & qui se Dei etiam filium esse profiteretur cur non exemplum Patris imitatur? Respondere nos decet natalibus nostris, & quos renatos per Deum constat, degeneres esse non congruit, sed probari potius in sobole traducē boni partus æmulatione bonitatis. Distributa sunt ergo continuo pro qualitate hominum atq; ordinum ministeria. Multi qui angustia paupertatis beneficia sumptus exhibere non poterant, plus sumptibus exhibebāt, compensantes proprio labore mercedem diuitiis omnibus chariorem. Et quis non sub tanto doctore properaret inueniri in parte aliqua talis militiæ, per quam placeret & Deo Patri & iudici Christo, & tam bono interim Sacerdoti?

doti? Fiebat igitur exuberantium operum largitate quod bonum est ad omnes non ad solos domesticos fidei. Fiebat plus aliquid quum de Tobia incomparabili pietate signatum est, necatos ille à Rege & profectos sui tantum generis colligebat, &c. Cum lues illa multis annis perdurauerit, his se officiis pie Cyprianus exercuit quãdiu pestis illa in Africa viguit.

Quod Pontius ait ea vigente mortalitate ad hæc toleranda & ex officiis pietatis ad diuinam gratiam promerendam ipsum suos instituisse, eiusdem est argumenti oratio illa (vel liber) cuius est titulus, De Mortalitate, qua cum debiles ad tolerantiam excitet & ad contemptum humanæ vitæ amore cælestis, tum etiam angusti pectoris homines, qui offendebantur quod debitum gentilium crudelitati supplicium Christianos quoque pertingeret, erigat, eos his alloquitur verbis: *Quid nobis in hoc mundo non commune cum cæteris quamdiu adhuc secundum legem primæ natiuitatis manet caro ista communis? Si qua conditione, qua lege crediderit Christianus noscatur: & teneat, sciet plus sibi quam cæteris in hoc seculo laborandum, cui magis sit cum diaboli impugnatione luctandum. Multi ex nostris in hac mortalitate moriuntur, hoc est, multi ex nostris de seculo liberantur. Mortalitas ista ut Iudæis & Gentilibus, & Christi hostibus pestis est, ita Dei seruis salutaris excessus est improvidi & ingrati sumus ad diuina beneficia, nec quid nobis conferatur agnoscimus. Excedunt ecce in pace tuta cum gloria sua virgines venientis Antichristi minas & corruptelas & hispanaria non timentes: pueri periculum lubrica ætatis euadunt, ad continentiam atque innocentiam*

utilitas pestis.

pra-

premium feliciter perueniunt: tormenta iam non timet
 delicata matrona, metum persecutionis & manus cru-
 ciatusque carnisfici moriendi celeritate lucrata. Pauore
 mortalitatis & temporis accendantur tepidi, constringū-
 tur remissi, excitantur ignaui, desertores compelluntur
 vt redeant, gentiles coguntur vt credant. Vt manifestius
 diuina providentis iudicia clarescerent, quod Dominus
 prescius futurorum suis consultat ad veram salutem. cū
 quidam de collegis & confacerdotib. nostris iam infirmi-
 tate defessus & de appropinquante morte sollicitus com-
 meatum sibi precaretur, asstitit ei precanti, & iam pene
 moriēti inuenis honore & maiestate venerabilis, statura
 excelsus & clarus ad spectu, & quem assistentem sibi vix
 posset humanus ad spectu oculis carnalibus intueri, nisi
 quod talem videre iam poterat de seculo recessurus. At
 ille non sine quadam animi & vocis indignatione infre-
 muit & dixit: pati timetis, exire non vultis, quid faciam
 vobis? Audiuit frater noster collega, moriturus
 quod ceteris diceret, nam qui moriturus audiuit
 ad hoc audiuit vt diceret, audiuit non sibi ille sed
 nobis. Nam quid disceret iam recessurus? didicit
 imo nobis remanentibus, vt dum sacerdotem
 Dei qui commeatum perebat increpitum esse
 comperimus, quid cunctis expediat agnoscere-
 mus. Nobis quoque ipsis minimis & extremis
 quoties reuelatum est, quam frequenter atque
 manifeste de Dei dignatione præceptū est, vt cō-
 stanter, assidue, & publice prædicarē, fratres no-
 stros nō esse lugendos accersitione dominica de
 sæculo liberatos, cū sciamus nō eos amitti sed præ-
 mitti, recedentes præcedere vt proficiscentes
 & nauigantes solent, desiderari eos debere non
 plangi,

Nota quia
 mortem
 formidanti
 diuinitus
 fuerit expro-
 bratum &
 hanc in a-
 gone petiit
 se Eucha-
 ristiam.

Diuina vi-
 sio ostensa
 morienti.

*Ad luctum
composita
vestes pro-
hibentur.* plangi, nec accipiendas esse hic atras vestes, quādo illi ibi indumenta alba iam sumplerint, occasionem dandam non esse Gentilibus ut nos merito ac iure reprehendant quod quos viuere apud Deum dicimus ut extinctos & perditos lugeamus.

4. Christianam virtutem & humanitatem summo opere declaratam, & egregie vbi que testatam esse temporibus immanissimæ pestilentie etiam hæc & Clericorum & Laicorum exempla docent. De pietate ipsorum erga fratres exhibita Anno Christi 263. cum pestis vrgeret Alexandri nos hæc Euseb. lib. 7. ca. 17. ex Dionysij Episcopi Alexandrini refert litteris. *Iam lamentationum plena sunt omnia, iam lugent omnes, iam mærores, iam querela vniuersam urbem propter multitudinem cum illorum qui modo mortui sunt, tum horum qui quotidie*

Exod. 12. P. Scherer domin. 6. post Trin. asserit eos seipfos interficere qui tempore pestis sine urgente necessitate pestis infectis adhaerent & locum non mutant Syr. 3. qui amat pecc. &c. *moriuntur occupant. Nam sicut de primogenitis Aegyptiorum scriptum est, sic & nunc ingens clamor editur: non enim est domus in qua non sit mortuus. Quam plurimi è fratribus nostris adeo immenso quodam charitatis & fraternæ benevolentie ardore erant inflammati, ut minime suæ parcentes vitæ, sed ipsi firme inter se adherentes eos qui morbo opprimebantur nulla sui cura aut cautione adhibita sedulo inuiserent, illis inseruirent assidue, pro viribus ob Christi amorem curarent, vna cum illis decederent è vitæ, libentissime aliorum contagione infecti etiam morbum à proximis quodammodo ad se attraherent, suaque sponte aliorum mærores beneuole mitigarent. Multi item diem aliis egrotantibus curam adhibent illisque vires restituunt ipsi aliorum mortem in se deriuantes vitam amittunt. Et verbum illud*

quod

quod vulgo semper dicitur, quodque vera benevolentia videtur solum conuenire, nimirum vt singuli pro amicis abeant e vita seque eorum causa (vt ita dicam) reiectamentum efficiant, re ipsa expleuerunt. Ex fratribus igitur qui virtute facile erant præstantissimi ad hunc modum mortem oppetiuerunt, quorum nonnulli erant presbyteri, alij diaconi, quidam e populo virtutis ergo multum laudati, adeo vt istud mortis genus quod propter incredibilem pietatem & robustam fidem suscipiebatur nihil a martyrij splendore abesse videretur. Quin etiam sancto-

Peste affectis ministrantis defuncti ut martyris habitus.

rum corpora manibus erectis supinisque excipere, gremio suo reponere, occludere oculos, ora obturare, gestare humeris cadauera, deceter ornare, illis adherescere, amico complecti, lauare accurate, & linteo funebri inuoluere,

non sunt grauati, ipsique qui supererant paulo post similia officia in se collata propterea adepti quod eandem

mortis viam instarent quam qui præiuerant institissent.

Gentiles autem his omnia fere contraria, eos enim qui a-

grotare incipiebant ab adibus extrudere, deserere amicis-

simos, in plateas seminiuos proicere, cadauera insepulta

canibus exponere dilanianda, mortis participationem

& quasi communionem auertere, quam plura vel infinita diuerticula quarentes nullo modo poterant euitare.

Hucusque Dionys. de peste post bellum Alexandrinum. Adeo autem illustris remansit illorum

memoria qui fraternæ charitatis causa mortem

lubentissime oppetiere, vt eorum omnium anniuersaria celebritate recolenda tabulis Ecclesiasticis adscripta sit pridie Kalend. Martij.

5. De egregiis Christianorum pietatis exercitiis tempore pestis sub Maximino exhibitis sic

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

scribit Euseb. li. 9. ca. 7. Quo quidem tempore clara

C

singu-

singularis Christianorum erga quemque & studij & pijs
 animi indicia apud omnes increbuerunt. Nam hi solum
 in tanto malorum cumulo suis recte factis & pijs officijs
 misericordiam declarabant & benignitatem: quorum
 alij in dies singulos mortuorum funeribus & sepultura
 (infiniti enim erant quibus sepeliendis nemo cu-
 ram adhibuit) diligentem nauarunt operam: alij mul-
 titudine eorum qui per totam ciuitatem fame vrgebantur
 in vnum coacta omnibus panes disperterunt, vsque
 adeo vt hoc praclarum facinus per omnes homines con-
 stanti fama & magna celebriate peruaderet, & singuli
 Christianorum Deum gloria & laude predicarent, eos-
 que solos & veros Dei cultores re & factis comproba-
 tos fatereantur. Pro quibus rebus hunc in modum conse-
 ctus magnus ille & caelestis Christianorum propugnator
 Deus, simulatque his calamitatibus in omnes infideles
 pro maleficijs quae praeter equum in nos admisisse ter-
 rorem suum & indignationem palam ostendat, clemē-
 tem & eximium suam de nobis prouidentiae splendorem de
 integro erga nos effudit, nobisque tanquam in profunda
 tenebrarum caligine constitutis mirandum in modum
 praclarum pacis suae lumen caelitus demisit, & omnibus
 planum fecit se Deum esse, qui nostrarum rerum semper
 diligentem rationem ducit, qui populum suum castigat
 qui rebus afflictis, cum tempus postulat eum coercet, qui
 rursus, vbi suos disciplina & correctione satis afflixerit,
 se propitium & beneuolum ijs qui in eo spem ponunt, ma-
 nifeste declarat. Hucusque Euseb.

6. Anno Christi 1006. fames ingens & pe-
 stis orbem vexauit & afflixit vniuersum, nam Si-
 geb. ait: fames & mortalitas tam grauitate per totū
 orbē inualuit, vt sepeliētū tædio viui adhuc spiri-
 tum

tū trahentes obruerētur cū mortuis. Quo tēpore
s. Odilo Abbas Chiriacēsis teste Petro Dāiano, in
 erogādis elemo ynīs ita largus erat, vt nonnulli
 dū eum omnia dispergentē sine cunctatione cō-
 spicerēt, non dispensatorē sed prodigū indicatēt,
 p̄sertim quodā tēpore, dum fames valida Aquita-
 niæ fines vehemēter affligeret, ac plurimas Gal-
 lia: ū puincias pestilenter arctaret, exhaustis iam
 in pauperū vsus ærariis & horreis quorūcunque
 prouentuū nō mediocriter profligatis, mox etiā
 plurima sacra vasa confregit, insignia Ecclesiæ or-
 namenta distraxit, coronæ quoq; q̄ lib: imp. Hē-
 ric^o q̄b sui memor ā destinauerat, nō pepercit. Vt
 tā acerbæ famis, in quib. valuit, tēperaret inopiā,
 quidquid hinc inde corradere potuit facultatū in
 sustentationes & alimēta tradidit egenorū. Qu-
 dā die dū per publicū pius equitator incedit duos
 itinere pueros fame perēptos reperit, mox equo
 defiliens lancā, qua indutis erat ad carnē, subdu-
 xit sibi interulā, eaq; prout velaminis quantitas
 permittebat, vtrūq; adauer obuoluens, exhibet
 mortuis sepulturam. Nam & vespillones merce-
 de conduxit, & funereis vsque ad tumulum pro-
 sequutus exequiis defunctis fratribus debitum
 humanæ pietatis exsoluit.

Nemo Clericorū dicat, nimis me uo mortē, &
 p̄pterea morbidis nulla pietatis officia exhibeo.
 Nā a vero Christiano mors merito contemnitur
 cū sit trāsitus ad patriā cælestē, & terminus pere-
 grinationis, seu instar pontis quo ab hac a: ū nosā
 ad felicē æternāq; vitā transimus, nec possit nō ei
 q̄ cū uolūtate Dei cōsērit feliciter euentre. Adhęc
 liberari à carcere & vitā crūnis plena optabile est

cur igitur timeamus cū Deus nos è custodia corporis in gloriæ libertatē euocat? Adest præterea Christus in officiis charitatis pie morientibus, adest sanctorum custodia Angelorum, præsto est recte factorum & veræ pœnitentiæ conscientia, quare igitur esset ea mors pertimescenda? Hac etiam lege nati sumus vt moriamur, & post breuis vitæ vsurâ ad immortalitatem perueniamus, cur igitur non libenter eam subiremus mortem per quam & naturæ debitum soluimus & meliorem ingredimur vitam. Accedit quod mors pro seruitute libertatem, pro labore quietem cōfert. Cum enim corpus quod corrumpitur aggrauet animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, vt anima libera euolet & in vno creatore suo conquiescat, caducum ei corpus & terrena inhabitatio relinquenda est. Certe qui liber est ab omni peste animæ, seu à peccato, is pestem corporis timere non potest. Ob peccata enim Deum in nos pestilentiam immittere hæc & similia probant exempla.

Sap. 9.

De causis
pestil.

Ex arce tonantis tot mala quid mundo cōgerit: impietas. Ob persecutionem Catholicorum sanis pestis.

1. Quia Nemo primus Romæ Christianos supplicis & mortibus affecit (ait Oros. lib. 7. c. 7.) ac per omnes prouincias pari persecutione excruciarī imperauit, ipsumque nomen extirpare conatus, beatissimos Christi Apostolos Petrum cruce, Paulum gladio occidit: mox acruatim miseram ciuitatem obortæ vndique clades oppresere. Nam subsequente autumno tanta vrbi pestilentia incubuit, vt triginta millia funerum in rationem libitinæ venirent, &c.

2. Anno Christi 170. lues magna, inquit Euseb. in Chro-

in Chronico, provincias occupauit, Roma ex magna parte vexata: fuit ea pestilentia tanta, ait Iulius Capitol. in m. Aurelio, vt vehiculis cadauera sint exportata sarracisque, & fuit (ait de L. vero) eius fati vt in eas provincias, per quas rediit, Romam vsque luem secū deferre videretur. Et nata fertur pestilentia in Babylonia vbi de templo Appollinis ex arcula aurea quā miles forte incidit spiritus pestilens euasit, atque inde Parthos orbemque compleffe. Quam iusto Dei consilio factum est vt ab eo loco, in quo Æsculapium habebant pro Deo & pestis propulsatore, dira pestis egressa, Romanum imperium deuastarit idque in vlcionem sanguinis Christiani. Meminit eiusdem pestis etiam Galenus, qui tunc Ro-

in vita Galeni.

de presag. expuls. li. 3. ca. 3.

de morb. vulg. lib. 3.

agr. 1 & lib. 6. 29.

Pestis decennialis coepta vna cum persec.

3. Anno Christi 256. lues immensa orbem vexauit, postquam Gallus & volusianus persecutionem in Christianos instaurarent. Ab Æthiopia eam originem sumpsisse in vniuersumq; prope orbem progressam vix intra decennium quiescisse tradit pomp. Lætus. De qua hæc Oros. l. 7. c. 21. Ecoriur vltio violati nominis Christiani, & vsquequo ad profligandus Ecclesias edicta Decij cucurrerunt, catenus incredibilium morborum pestis intenditur: nulla fere Romana prouincia, nulla ciuitas, nulla domus fuit que non illa generali pestilentia correpta atque vastata sit. Eiusmodi clades non nisi impietatem numine vlciscente per Angelos malos immitti solere, sed ad Euangelij profectum à Deo permitti, demōstrat Greg. Nyssenus, dum luem Neocæsareæ in

*Orat. in
Greg.
Thaum. sem
Neocasa-
riensem.*

*Ex 5. v. 3.
Sacrifice-
mus Deo
ne forte ac-
cidat nobis
pestis.*

Ponto exortam (cum Greg. Thaumaturgus illā suscepisse: Ecclesiam administrandam) & causam eius atque progressum simulque modū describit h s verbis: *Feria quaedam publica & vniuersales erant in vrbe demoni cuidam domestico patrio quodam ritu ac more solenni celebrari cōsuetæ ad quas vna cum vrbani celebrandas vniuersa propemodum gens ex tota ea regione confluebat, atque eorum qui concurrerant theatrum plenam erat, & eorum qui postremi affluerant multitudo subsellis vndique superfundebatur, &c.* Tum cōmunitatis ab omni multitudine erumpit vox, dæmonem cuius diem festum agebant implorantium, & ab illo sibi laxitatem fieri petentium, cum magnus ille vir (Greg. Thaumaturgus) hoc audiret quodam ad eos misso, laxitatem ait ipsis mox datum iri maiorem quam optarent. Hac autem ab eo voce tanquam tristi quadam sententia prolata, pestilentia frequentem illum serias agentium & ludos celebrantium conuentum excipit. Ac statim tripudiantium choris lamentatio miscebatur, adeo vt in luctus & calamitates eius voluptates conuerterentur, cū pro plausibus & cantu tibiatarum aliq̄ super alias nœniæ cantusq; lugribres urbem passim inuasisset. Cum enim semel morbis homines aggressus esset opinione citius propagabatur, atq; serpebat ignis in modum domos depascens, adeo vt ædes quidē sacræ, quo spe nationis atq; remedij confugiebant, iis qui morbo peribant repletæ, fontes vero, aquæ ductus, scaturiginesq; ac putei eorū quos atrocitate morbi sitis exurebat, refecti essent, in quib. aqua morbi incendiū restinguere nō valebat: qui semel morbo cor-

bo correpti essent perinde postquam sumptum atq; antequam sumpserent, affectis. Multi etiã vitro transferunt ad sepulchra, eo quod superstites sepeliendis mortuis non amplius sufficeret. *Spectrum pestem prænunciat.* Necinopinato malũ homines inuadebat, sed si spectrum quoddã eas eades quib. perniciēs imminabat accederet, ira certũ exitiũ subsequēbatur.

Vt igitur causa morbi omnib. patefacta est, q̄ dæmon ab ipsis inuocatus male stultorum ac miserorum preces implet, qui hanc quē morbum sequuta esset, laxitatē in vrbe efficeret, magno isti viro (Gregorio) supplices fiunt orantes vt per eũ quem ipse Deum agnosceret ac prædicaret, cũ *Pestis occasione multi Ethnici conuertuntur & sunt Christiani.* solū reuera Deum esse & in omnes imperiũ habere confiterentur, mali impetũ susteret & inhiberet. Nam cum spectrũ illud ante futuram pestē alicui domui appareret ac protinus desperationē vitæ habitatorib. iniiceret vna periclitantib. salutis ratio erat si eades illas magnus Gregorius ingrederetur, ac per preces morbum, qui domum inuasisset, repelleret atque summoueret. Cum autem celeriter per eos qui primi ea ratione seruati erant ad omnes fama permanisset omnia quæ prius vanitate atque stulticia adducti curabant omittebantur oracula, sacrificia peculiaria, in delubris simulachrorum commoratio, omnibus magnum sacerdotem intuentibus, & vnoquoque eum ad se familiæ suæ seruandę gratiã alliciente. Mercedem autem ab iis qui seruabatur salutem animarum consequēbatur. Cum vero eiusmodi experimento pietas sacerdotis, patēferet non amplius differendũ censebant quin

*In vita Cy-
prian.*

mysterium approbarent, qui per opera virtutem fidei cognoscebant &c. Totam etiam Ægyptum his temporibus à peste vexatam fuisse Euseb. tradit in Chronico. De eadem quoque lue Africam infestante ait Pontius: *Erupit postmodum lues dira & detestabilis morbi vastitas nimia, innumeros per diem populos à sua quemque sede abrupto impetu rapiens continuatas per ordinem domos vulgi trementis inuasit. Horrere omnes, fugere, vitare contagium, exponere suos impie quasi cum illo pestis metu etiam mortem ipsam aliquis posset excludere. Iacebant interim tota ciuitate non tam corpora sed cadauera plurimorum, & misericordiam in se transeuntium contemplatione sortis mutua flagitabant, &c.*

4. Anno Christi 263. ob persecutionem Christianorum sub valeriano excitatam Deus inter alia plagam pestis, belli & famis in Ægyptios Gentiles immisit. Neque solum Ægyptum huiusmodi adeo immani clade contigit exagitari verum & aliæ orbis regiones aliis diuersis & atrocioribus afflictæ sunt malis. Neque dubium est in sanguinis Christiani sub Valeriano effusi vindictam à Deo vindice hæc fuisse immissa.

5. Anno Christi 312. furentis Maximini in Christianos impetus, immissis à Deo cladibus multiplicibus, retardati ac penitus repressi fuerunt dirissime eius imperio fame, peste, & bello afflictæ. *Pestis, inquit Euseb. lib. 9. c. 7. omnes domos integras & familias penitus depascebatur & eos vel maxime quos fames propter alimentorum affluentiam quæ fruebantur consumere & conficere non poterat. Magistratus & præfecti alique prope infiniti qui cum*

pote-

potestate & imperio erant omniumq; rerum copia circumfluebant perinde, ac si fames de industria eos missos fecisset, vt peste inirent, acerbissimam mortem & maxime repentinam sustinuerunt. Omnia igitur loca, angiportus, forum, platea, lachrymis, & planctu redundabant, neque aliud quicquam spectare licebat, quam miserabiles sterus, quos pro tibiatarum cantu & strepitu ipsi in more posito ediderunt. Quocirca mors hisce duobus telis peste & fame, hoc modo bellum gerens vniuersas familias breui tempore absumpsit & depasta est, adeo vt iam plane conspici licuisset duo aut tria mortuorum corpora ex vni adibus pariter ad sepulturam elata. Arrogantis tyranni Maximini ostentationis & decretorum per singulas ciuitates contra nos (Christianos) sanctorum tale premium ac merces fuit.

6. Anno Christi 467. Anthemius Imper. *Ob haresin,* veniens in occidentē secum Romam vexit pestem, quia contagia hæreticorum secum duxit in occidentem. Etenim secum in urbem intulit Macedonianos hæreticos, qui continuo miscere cuncta & conuenticula seorsum agere aggressi sunt, adeo vt nisi Hilaris Papa infracto pectore continuo restitisset, candor Romanæ fidei sordibus hæresis infici periclitata fuisset.

7. Victor de persec. Wand. lib. 3. refert post *An. Christi* persecutionem ab Hunerico Rege VVandalorum in Catholicos excitatam fame dira & peste *484.* totam Africam vna depopulatione fuisse vastatam, & tam copiose recenset funera non Africanorum solum, sed & VVandalorum tum fame tum peste pereuntium, vt plane in laelementa *Nota fructus ortos ex semine quod in suis impietatis seminat hæresis.* clamasse videantur in ultionem offensæ diuinitatis

tatis tales tantasque simul immixtas esse in Africam clades quibus omnes desolatae fuerunt urbes. Quorum consideratione & eorum querantante oculos inspectione idem Victor confessor instar Hieremiae seorsum positus lugubres threnos flebili voce crebris interrupta suspirijs dolens ac moerens occinuit.

Ob sacrilegium.

8. An. Chr. 555. Pestilentia Alemannos milites templa diripientes inuasit. Nam, ut ait Agathias lib. 2. templa diripiebant simul & deformabant sacraque ex auro vasa & ad peragendam rem diuinam parata pretiosamque caeteram suppellectilem cum sustulissent in possessionem turpiter vendicabant. Sed partim bello, partim morbo interiire. Quam terribilem Dei in se iram expertus sit Leuthares, qui Alemannos ductabat, dum onustus sacrorum spoliis domum reditum parat idem Agathias, his verbis conscribit: Paulo

*In libello de Terramoto-
zu, c. 5. do-
cui peste sa-
pe homines
puniri ob
impudici-
tiam, blas-
phemiam,
&c.*

post pestilens morbus cum hos inuasisset multitudinem absumebat & ipsum principem ex Deo ingesta supplicia diuexabant. Quippe cum demens iam factus in apertam est rabiem versus, ut amentes solent & furibundi. Vertigo praeterea crebrior quadam eum excepit, eiulatusque edebat horribiles, cernuusque nonnunquam, vel vtrumque in latus se prouendo illis solo volutabatur, abundantique spuma os ipsum proluebatur, tamen oculi horribiles visu inuersique erant, & eo iam miser vesania venerat, ut vel propria membra desuiendo gustaret, brachius siquidem, ubi iam mordicus inhaesisset dentibus carne dilacerata in fera bestia morem his vescebatur, defluentemque lungebat cruorem.

Sic

Sic demum suo exatiatus & paulatim deperditus miserime ex humanis exciſit. Ceteri vero paſſim moriebantur nil penitus remittente malo quouſque tandem vniuerſi interiere.

9. An. Chr. 583, dum peſtis Gallias depaſceret ea etiam tactus abreptuſque ex hac vita eſt Nantinus Comes Engoliſinensis, qui cum in ſancta loca Deique miniſtros mala multa patraſſet vltimo ipſe elogio quid pateretur ob ſcelera perpetrata teſtatus eſt, clamauit enim, vt ait Greg. Turon, lib. 5. hiſt. Franc. c. 36. Heu, heu, ab Heraclio Antiſiue exuror, ab illo crucior, ab illo ad iudicium vocor, coguoſco facinus reminiſcor iniuſſe iniurias me intuliſſe Pontifici, mortem deprecor ne diutius crucier hoc tormento. Hæc cum maxima in febre clamaret, deficiente robore corporis, inſaltem animam fudit indubia relinquens veſtigia hoc ei ad vltionem beati viri veniſſe, nam exanimum corpus ita nigredinem duxit vt putares eum prunis ſuperpoſitum fuiſſe combuſtum. Ergo omnes hæc obſtupescant, admirentur, & metuant ne inferant iniurias ſacerdotibus, quia vltor eſt Dominus ſeruatorum ſuorum ſperantium in ſe. Hæc Greg.

Ob perſecutionem piorum & iniuſtitiam.

Heraclius Episc. Burdegalenſis Nantinum ob immenſa ſcelera perpetrata excommunicat.

10. An. Chr. 964. exercitum Othonis Imp. dirinuſit peſtis ob iniurias ab ipſo illatam Benedicto Papæ, vt teſtatur Ditmarus eius temporis nobiliſſimus ſcriptor.

11. Sub Herode Rege grauiſſ. peſtilentia Hieroſolymorum urbem afflixit, & maximam ſenatorum partem abſumpſit propter iniuſte cæſam Mariam men Reginam.

Joſeph 15. antiq. c. 12.

12. An. Chr. 1065. peſtilentia diuinitus in vzar Scy-

*Religione
flectitur
Deus.*

Scytharum gentem Rom. Imper. inuadentem immissa ad sexcenta fere millia hominum interemit. Imperator enim Constantinus Ducas indixit ieiunium, & sibi, & populo frequentes supplicationes adhibuit, ipse pedes cum lachrymis incedens & contrito corde.

*V. Acta A-
lexandri
III. Pont.*

13. An. Chr. 1167. cum Fridericus Imp. urbem Rom. obsideret & ignem iuberet immitti in Ecclesiam S. Petri immisit in eius exercitum Dominus Deus tantam subitanæ mortis pestilentiam, ut infra 7. dierum spatium fere vniuersi maiores ipsius principes, qui secum Ecclesiæ aduersabantur subitanea morte corruerent, & miserabiliter morerentur. Reliqui quoque Barones & milites ac cætera pugnatorum maxima multitudo cum languerent & nullum sanitatis possent remedium inuenire, spiritum miserabiliter exhalabant quorum cadauera vsquequaque inhumata iacebant.

*Ob lasas S.
Reliquias
& imagi-
nes.
V. Niceph.
lib. 18. c. 28.
29.*

14. An. Chr. 600. Pestis depascebat Auares, ob violatum sepulchrum (vel S. reliquias) Alexandri Martyris, teste Theophane in Miscella: Ecclesiam, aut Alexandri incenderunt, sepulchrumque ipsius argenteo tecto coopertum spoliât, sed & iniuriis corpus martyris afficiunt, Deus autem vindictam martyris faciens Alexandri, pestilentiam languoris barbaris intulit, & in vno die septem filios Chaiani (Regis Auarum) per febrem & inguinariam passionem occidit vna cum aliis turbis multis.

Theophanes.

15. An. Chr. 746. pestis ingens bubonis dicta in Calabria & Sicilia incipiens velut quidam ignis depal-

depascere inuasit demum Constantinopolim regiam urbem eamq; tres annos depasta est flagellans impium Constantinum Copronymum, & cohibens ab infania quam aduersus S. Ecclesias, & S. ac venerabiles imagines intentabat. Theodoros Studica orat. de s. Platone: Eodem, ait, die aliquis mortuum efferebat & ipse mortuus efferebatur, duo simul in feretro, quatuor in iumeto portabatur, &c. in quorum vestibus salutaris crucis signum caruleo colore velut à manu aliqua pulcherrime pingente, sed Dei potius digito & superna manu expressum cernebatur, eo mors statim afferebatur, &c.

Ut nostri maiores præsertim Clerici hoc flagellum Dei auerterent singulari zelo & feruore in cultum Dei exarserunt & intercessionem Sanctorum implorarunt, uti sequentia testantur exempla.

1. An. Chr. 544. sub Iustiniano Imp. lues magna in oriente grassari cœpit, cui (ut ait Procopius de bello persico libro 2.) remedium nullum inuentum præterquam ex Deo, vnde venit. Incipiebat autem hoc modo: Phantasmata dæmonum multis humana specie visa sunt, quot enim in ipsa incidere, percuti se ab aliquo viro putabant moribusque subito irruerat. Tanquam lymphati, seu spiritu maligno agitati, amicos vocantes minime audiebant, in locis quoque angustiis coercebantur. In stultitia corripi sibi visi aut inuadi clamabant, auertereque fugiebant, quorum curatores & ministri dira, atque intoleranda patiebantur, quod furentes, aut è lecto se præcipitare, aut ad flumina ob sitim properare volentes vix retinebant.

Antidota

Spiritualia

pestilentia.

Sic & Ethnicus Imp.

m. Aurel.

restituit

cultum iu-

minum, ut

ingruentem

indies ma-

gis pestem

propulsaret

Iul. cap.

Pestis im-

missa in

Orientem

per angelos

malos.

Effectus

mirandi

pestilentia!

nebant. Tribus mensibus huiuscemodi lues Cō-
stantinopoli præualuit, & ab initio quidem pau-
ci, deinde in singulos dies quinque sæpius etiam
decem millia efferebantur, hæc & multa alia de
hac immani peste Procopius. Euagrius scribit
eam annos 52. inter homines grassatam esse, neq;
Orientem solum, sed vniuersum ferme terrarum
orbem ab eadem fuisse depastum nonnullasque
urbes omnibus fuisse habitatoribus per eandem
orbatas, atque in illa ipsa loca, quæ antea inua-
sisset sæpe reuersam, plura in super symptomata
in agrotantibus accidisse ac plane diuersa ab eis
quæ Procopius tradit. Quod vero non amplius
quam tribus mensibus ciuitatem Constantino-
polititanam occupauit miraculo tribuitur, nam
tantum beneficium solemnæ die festo in hono-
rem Dei genitricis instituto, anniuersariaq; die in
Ecclesia repetendo remansit posteris perpetua
memoria consignatum, cum idem Hypapanti est
nominatus, id est, humilis occurfus Simeonis,
cum Deipara suum filium Iesum Christum in
templum intulit. Sed hoc festum CCC. annis
ante Iustinianum Imp. institutum esse ex diser-
tiss. S. Chrylostomi, Amphilocho, Ambrosij,
Gregorij, Nysseni, Cyrilli, Hierosolymy, & Me-
thodij orationibus, quas ad populum habue-
runt, probat R. P. Del Rio in opere Mariano,
& addit: Festum iam olim institutum cum Iustinia-
ni imperio maximi terra motus orbem perterrent
sanxit Imperator, coli diem certis operibus pœniten-
tiæ, & supplicationibus superadditis ad diuinam iram
auertendam.

Lib. 4. c. 28.

Const. libe-
rantur à
peste inter-
cessione
Deipara
virginis.

Dei geni-
trix sedat
pestem.

Ἰσαυρία
vel ἰω
obuiam
procedo.

Festum pu-
rific. Ma-
ria dicitur

ἰσαυ-
ρίας vel

ἰωαυρίας
ob Simeo-
nis & Ma-
ria sanctiss.
occursum.

Vult

Vult igitur sub Iustiniano hanc solemnita-
tem duntaxat esse aduictam. Baron. in Marty-
rologio asserit Gelasium, qui Anno quadringen-
tesimo nonagesimo secundo, Papa designatus
est, huius festi in occidente seu Latina Eccle-
sia fundamenta iecisse, cum lupercalla penitus
abstulit.

2. Anno Christi 565. (quo Iustinianus Imp.
mortuus est) pestis inguinaria vniuersam inua-
sit Italiam, peruasitque etiam regiones Borea-
les, teste Paulo Diacono de gest. longob. libro
1. cap. 4. Greg. Turon. testatur eam homines in
amentiam & furorem deducere consueuisse, &
quomodo Rhemensis ciuitas ea fuerit libera-
ta, his verbis describit (de glor. confess. capi-
te 79.)

Cum omnes terrerentur huius cladis auditu, cu-
currit Rhemensis populus ad Sancti Remigij sepulchrum
congruum huius cause flagitare remedium. Accensis ce-
reis lychnisque non paucis, hymnis, psalmisque celestibus
per totam excubat noctem. Mane autem facto quid
adhuc precatur desit, in tractatu rimatur. Repe-
riunt etenim reuelante Deo qualiter oratione promif-
sa adhuc maiori propugnaculo vrbs propugnacula mu-
nirentur. Assumpta igitur palla de beati sepulchro com-
ponunt in modum feretri: accensisque super cruces ce-
reis atq; ceroferalibus dant voces in canticis, circumeunt
urbem cum vicis, nec pretereunt vllum hospitium quod
non hac circuitione concludant. Quid plura? Non
post multos dies fines huius ciuitatis lues aggre-
ditur memorata. Verumtamen vsque ad cum locum
acce-

*Pestis hac
etiam Gal-
lias & Ger-
maniam
peruasit &
triduo ho-
minem ex-
tinguebat.
Rhemenses
effugiunt
pestem opa
S. Remigij.*

accedens quo beati pignus accessit, ac si constitutum cerneret terminum, initio ingredi non modo, non est ausa, sed etiam quae in principio peruaserat huius virtutis impulsu reliquit. Hæc Greg. Turon.

3. Idem quoniam modo Treuerensis ciuitas, ab eadem ingruente, tunc lue fuerit liberata per Sanctum Nicetium, hoc tempore eius Episcopum narrat in libello quo eiusdem Sancti res gestas profecutus est, his verbis: Cum lues inguinaria Treuericum populum in circuitu ciuitatis valde vastaret, & sacerdos Dei pro ouibus commissis Domini misericordiam, imploraret assiduo, factus est sonus de nocte magnus tanquam tonitruum validum super pontem amnis, ita ut putaretur vrbs ipsa absorberi. Cumque omnis populus exterritus in lectulis resedisset, lethiferum sibi interitum opperiens, audita est in medio vox vna cæteris clarior, dicens: *Et quid hic, o socij, faciemus? Ad vnam enim portam Eucharis sacerdos obseruat, ad aliam Maximinus excubat, in medio versatur Nicetius, nihil hic vltra praeualere possumus, nisi finamus hanc urbem eorum tuitioni.* Hac audita voce statim morbus quieuit, nullusque ab eo vltra defunctus est.

4. Quomodo precibus S. Galli Episcopi populus Atuernensis ab eadem lue sit liberatus refert, his verbis (hist. Franc. li. 4. c. 5. & in vita S. Galli) Cum lues illa in diuersas regiones desequeret, & maxime tunc Arelatensem prouinciam depopularetur S. Gallus Atuernensis Episcopus non tantum pro se quantum pro populo suo trepidus erat. Cumque die noctuque pro populo deprecaretur,

retur, vt veniens plebem suā vastari non cerneret
 per visum noctis apparuit ei Angelus Domini
 quitam cæsariem quam vestem in similitudinem
 candidam efferebat. & ait ad eum: *Benefacis o sã-*
cerdos, quod sic Dominum pro populo tuo supplicas, ex-
audita est oratio tua, & ecce eris cum populo tuo ab
hac infirmitate liberatus. Expergefactus autem &
 Deo gratias pro hac consolatione agens, quod
 eum per cœlestem nuncium confortate digna-
 tus est rogationes illas instituit, vt media Qua-
 dragesima p̄fallendo ad basilicam B. Iuliani mar-
 tyris itinere pedestri venirent, sunt enim in hoc
 itinere quasi stadia trecenta sexaginta. Tunc et-
 iam in subita contemplatione parietes, vel do-
 morum, vel Ecclesiarum signari videbantur, vnde
 a rusticis hæc scriptio Thau vocabatur. Cum
 autem regiones alias lues ista consumeret ad ciui-
 tatem Aruernam, S. Galli intercedente oratione
 non attigit. (Sic & cum An. Chr. 590. lues ingui-
 naria inuaderet populum Rom. Vnã sunt sagittæ
 cœlitus de lapsæ in homines quos mox pestis
 improuisa percuteret.)

5. Quomodo populus Constant. ad auerten-
 dam pestem An. Chr. 557. totus in supplicati-
 onibus fuerit retuli ex lib. 5. Agath. in libello de Ter-
 remotu, c. 5.

6. Quomodo Constantinopolitani An. Chr. ^{V. Euang. li.}
 578. precibus S. Eutychiepiscopi ab exilio reuo- ^{5. c. 13.}
 cati, a peste liberati sint Eustathius his refert ver-
 bis. *Non ignoratis magnam & diuturnam antequã re-* ^{Apud sur.}
uerteretur (Eutychie) pestem extitisse, qua quidẽ ita sa- ^{tom. 2 die}
urebat, vt nisi hic à Deo electus tanquam alter Phinees ^{6. April.}
 D *obstitis-*

Eutych. pe-
stem preci-
bus auer-
tit.

oblitisset, omne genus hominum, atque omnis etas in-
terisset. Quomodo autem placatus est Deus? Supplicatio-
nibus quas ipse cum Christi studioso populo adhibuit, à
sanctiss. magna Ecclesia incipiens vsque ad eadem sancte
& immaculata domina nostra Dei genitricis semperque
virginis Maria, que in Blanchernis colitur. Dum igitur
supplicationes ad Christum Deum nostrum, quem ipsa
virgo de Sp. S. concepit, fierent, pepercit ille populo, ange-
lumq; cohibuit, qui ciuitatem sine intermissione percu-
tiebat. Ab eo igitur die, vsque ad beati viri vitæ finem
Christus Deus noster à populo prouocatus iram cohi-
buit.

7. Cum An. Chr. 583. ingens pestis Gallias de-
palceret, & Chilperici Regis Francorum filij duo
ea conflictarentur & extinguerentur; Regina
Fredegundis, inquit, Gregor. Taron. hist. Franc.
libro 5. cap. 34. sero pœnitens ait ad Regem: *Di-*
nos male agentes pietas diuina sustentat: nam saepe nos
febris & alius malis corripuit & emendatio non suc-
cessit. Ecce iam perdimus filios. Ecce iam nos lachry-
ma pauperum, lamenta viduarum, suspiria orpha-
norum interimunt, nec spes remanet, cui aliquid
congregemus. Thesaurizamus nescientes cui congreg-
mus ea. Ecce thesauri remanent, possessore vacui, ra-
pinis ac maledictionibus pleni. Nunc si placet venite
incendamus omnes descriptiones iniquas. Sufficiat si-
sco nostro, quod suffecit patri Regique Clotario. Hæc
effatæ Regina pugnis verberans pectus iussit li-
bros exhiberi qui de ciuitatibus suis per Marcum
venerant proiectisque in ignem iterum ad Re-
gem conuersa. Quid tu, inquit, moraris? fac, quod
vides à me fieri, vt et si dulces natos perdimus vel pœnitiam
perpe-

Pœnitentia
Regina.

perpetuam euadamus. Tunc Rex compunctus corde tradidit omnes libros descriptionum igni, cōflagratisque illis misit qui futuras prohiberet descriptiones. Rex multa Ecclesiis siue basilicis, vel pauperibus est elargitus.

Rex in magliorem frugem mutat.

8. An. Chr. 681. graui fame & peste laboratum in Anglia quomodo autem ab ea lue libertati sint serui Dei narrat Beda libr. 4. c. 14. his verbis. Cum monasterium cui Eappa præerat inuasisset

Obiit eadē peste impia Regina Auſtregildis.

visum est fratribus triduanum ieiunium agere, & diuinam suppliciter obsecrare clementiam, vt misericordiam sibi dignaretur impendere, siue periclitantes hoc morbo à præſenti morte liberaret, seu raptos è mundo à perpetua animæ damnatione seruaret. Erat tunc temporis in eodem monasterio puerulus quidam de natione Saxorum nuper vocatus ad fidem, qui eadem tæctus infirmitate non pauco tempore recubans in lectulo iacebat. Cum ergo secunda memoria ieiunij ac supplicationum dies ageretur, contigit forte ipsum puerum hora ferme secunda diei in loco in quo æger iacebat solum inueniri. Cui diuina dispensatione subito beatissimi Apostolorum principes dignati sunt apparere, qui salutantes illum dicebant, *Noli timere, fili, mortem, primum expectare debes, donec missa celebrentur, ac viatico dominici corporis ac sanguinis accepto infirmitate corporis & morte absolutus ad æterna in cœlis gaudia subleueris. Clama ad te presbyterum Eappam, & dicito illi quia Dominus exaudiuit preces vestras & deuotionē ac ieiunia propitius aspexit, neque aliquis de hoc monasterio, siue de adiacentibus ei possessiunculis, hac*

D 2 clade

clade vltro moriturus est præter te solum, qui hodierna
 es die liberandus à morte, & ad visionem Domini Chri-
 sti, cui fideliter seruisti perducendus in cælum, quod di-
 uina vobis misericordia per intercessionē religiosi ac Deo
 dilecti regis Osvaldi, qui quondam genti Nordanhum-
 brorum & regni temporalis auctoritate, & Christiana
 pietatis, quæ ad regnum perenne ducit, deuotione subli-
 miter præfuit conferre dignata est. Hac enim die idem
 Rex ab infidelibus in bello corporaliter extinctus mox ad
 sempiterna animarum gaudia assumptus in cælum, &
 electorum est sociatus agminibus. Celebrant ergo missas
 per cuncta monasterij oratoria, & cunctis conuenienti-
 bus ad Ecclesiam fratribus communicent omnes sacrifi-
 cii cœlestibus. Quæ verba cum vocato ad se Pres-
 bytero puer narrasset, & Presbyter missas fieri, &
 omnes communicare & puero de eodem sacrifi-
 cio dominicæ oblationis particulam deferri præ-
 cepisset eodem die puer defunctus est, & nemo
 præter ipsum tempore illo ex eodem est mona-
 sterio raptus de mundo. Copiosius hæc Beda.

9. Cum An. Chr. 590. pestis inguinaria Italiã,
 Hispaniam, atq; Galliam peruaderet Rex Franco-
 rum Guntheramnus ad eam auertendam iussit,
 ait Greg. Turon. lib. 9. hist. Franc. cap. 22. omnem
 populū ad Ecclesiam conuenire, & rogationes
 summa deuotione celebrari, & nihil aliud in
 usum vescendi nisi panem hordeaceum cum a-
 qua munda assumi, vigiliisq; adesse instanter om-
 nes iubet, per triduum ipsius elemosynis
 largius solito præcurrentibus, ita de cuncto po-
 pulo formidabat, vt iam tunc non Rex tantum,
 sed etiam Sacerdos Domini putaretur totam
 suam

*Pestis cura
 ra precibus
 vigiliis, &
 ieiuniis.*

suam spem in Domini miseratione transfundens, &c.

10. Eodem Anno Gregorius Magnus electus *Greg. Tur. lib. 10. c. 1.*
 in Rom. Pont. ad hanc luem auertendam litanias
 indixit, eadem pio studio frequentauit, & hac
 parzes, pia populum ad pœnitentiam prouocauit.
 Oportet, fratres charissimi, vt flagella Dei que *Pestis tempore concio S. Greg.*
 ventura debuius, saltem presentia & experta timeamus
 conuersionis nobis aditum dolor aperiat, & cordis
 nostri duritiam ipsa iam quam patimur pœna dissoluat,
 vt enim propheta teste, prœdictum est: peruenit gladius
 vsque ad animam. Ecce cuncta plebs cœlestis ira mucrone
 percutitur & repentina singuli cœde vastantur, nec *Hier. 4.*
 languor mortem prœuenit, sed languoris moras (vt
 cernitis) mors præcurrit. Percussus quisque ante rapitur
 quam ad lamenta pœnitentia conuertatur. Pensate ergo
 qualis ad conspectum districti iudicis peruenit cui non
 vacat flere quod fecit. Habitatores non ex parte
 subtrahuntur, sed pariter corruunt, domus vacuæ
 relinquuntur, filiorum funera parentes aspiciunt, &
 suos ad interitum heredes præcedunt. Vnusquisque
 ergo nostrum ad pœnitentia lamenta confugiat dum
 flere ante percussione vacat. Reuocemus ante oculos
 mentis quidquid errando commissimus, & quod nequiter
 egimus flendo puniamus. Præueniamus faciem eius
 in confessione, & sicut propheta admonet, leuemus
 corda nostra cum manibus ad Deum. Ad Deum *Thren. 3.*
 quippe corda cum manibus leuare est orationis nostræ
 studium cum merito bonæ operationis erigere. Dat
 profecto, dat tremori nostro fiduciam qui per prophetam
 clamat: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur
 & viuat. *Ezech. 18. Ion. 3.*
 Veterinosas namque Ninuitarum *Ion. 3.*
 culpas

Matth. 27. culpas tridua poenitentia absterfit, & conuersus
larro vite premia etiam in ipsa sententia sua mor-
tis emeruit. Leuemus igitur corda & praesumamus
nos iam percepisse, quod petimus. Cuius ad precem
iudex flectitur, si a prauitate sua petitor corrigatur.
Imminente ergo tanta animaduersi-
us gladio nos importunis fletibus insistamus, ea namque que
ingrata esse hominibus importunitas solet, iudici ve-
ritatis placet, quia pius & misericors Deus a se vult
veniam precibus exigi, qui quantum meremur non
vult irasci.

Psal. 49.

Hinc etenim per psalmistam dicitur inuoca me in
die tribulationis tuae, & eripiam te, & magnifi-
cabis me ipse ergo sibi testis est, quod inuocantibus
misereri desiderat, qui monet vt inuocetur. Proinde,
fratres charissimi contrito corde & correctis o-
peribus crastina die primo diluculo ad septiformem li-
tania deuoto mente cum lachrymis veniamus. Nul-
lus vestrum ad terrena opera in agros exeat, nullus
quodlibet negotium agere praesumat, quatenus ad
Sanctae DEI genitricis DOMINI Ecclesiam con-
uenientes, qui simul omnes peccauimus, simul om-
nes mala, quae fecimus, deploremus, vt districtus
iudex dum culpas nostras nos punire considerat ipsa
sententia proposita damnationis parcat. Haec tenus S.
Gregorij sermo.

Hac septi-
formis li-
tania per
diuersarū
personarū
& locorum
ordinem
erat distin-
cta clerus
exibat ex
Ecclesia
&c.

Omnes septem ordines personarum, hu-
ius litaniae, (Clericorum, Monachorum, An-
cillarum Dei, virorum, viduarum, scemi-
narum, conjugatarum, pauperum & infan-
tium) de singulis distinctis Ecclesiis exeun-
tes cum precibus ac lachrymis in Basilica Bra-
tae Ma-

ræ Mariæ congregabantur. Et quia non semel
 huiusmodi ind. etæ fuerunt litanie habent ve-
 teres Rituales libri vltimi litanis esse pro-
 cellum ad Basilicam Sancti Petri, atque ab eo-
 dem Gregorio Sanct. imaginem Deiparæ ma-
 gna veneratione delatam, fuisse autem illa
 traditur, quæ hæcenus extat in Basilica Sanctæ
 Mariæ ad præsepe & à populo honorifico cul-
 tus frequentatur. Et tunc mirandum illud acci-
 disse tradunt, vt cum peruenisset præcedendo
 Gregor. ad molem Hadriani in signum recon-
 ciliati numinis visus fuerit Angelus nudatum
 gladium in vaginam reponere, eoque sym-
 bolo morbum cessasse, significare voluisse,
 quemadmodum per sagittas visas cœlitus la-
 psas idem fuerat diuinitus præmonstratus. Sic
 itaque in tempore concitata iracundiæ Grego-
 rius factus est reconciliatio.

*V. in Triu-
pho virt. in
loco de cul-
tu imaginis
exempl. 3.*

*V. Ord. Ro-
manum.*

*Greg. 4.
dial. 5. 36.*

Syr. 44.

II. Cum Anno Christi sexcentesimo o-
 ctuagesimo, pestis ingens vastaret Italiam,
 visibiliter, ait Paulus Diaconus libro sexto, capi-
 te quinto, apparuit, quia bonus & malus ange-
 lus noctu per ciuitatem pergerent, & ex ius-
 su boni Angeli malus Angelus, qui videba-
 tur venabulum in manu ferre quotiens venabu-
 lo ostium cuiuscunque domus percussisset tot ex
 eadem domo die sequenti homines interirent.
 Tunc per reuelationem cuidam dictum est, quod
 pestis ipsa prius non quiesceret, quam in Basilica,
 quæ B. Petri ad vincula dicitur S. Sebastiani Mar-
 tyris altarium poneretur. Factumq; est, & delatis
 ad urbem Romam B. Sebastiani martyris reliquiis

*V. Anasta-
si. in Aga-
thone pont.*

*Siegb. in
Chron.*

mox vt in iam dicta basilica altarium constitutum est pestis ipsa quieuit. Hucusq; Paulus Diac. Extat, inquit, Cardin. Baron. adhuc integrum ipsam altare, nec non eiusdem S. Martyris imago in suo opere expressa.

*Qua Episco-
pi agere de-
beant tem-
pore mor-
tali-
tatis.*

12. Cum Anno 599. pestis grassaretur in Africa & Oriente S. Greg. Pont. ad Dominicum Episcopum Carthag. scribebat qualiter se gerere deberet eiusmodi luis tempore, eumque admonerat non vt salutis suae consulens dereliqueret gregem, sed vt pro eo vitam exponeret: *Vestra*, inquit, eos lingua (sicut & credimus) magis ac magis a prauo operis perpetratione coerceat, bonorum praemia, malorum poenas edisserat, vt qui bona minus diligunt, saltem mala pertimescant, & ab his se qua sunt plerenda contineant. Nam inter flagella positos flagellis digna committere contra ferientem est specialiter superbire & seuiantis acius iracundiam irritare. Atque est primum genus dementiae nolle quempiam a malis suis iuste quiescere & Deum iniuste a sua velle vltione cessare.

Sed quoniam in his diuino adiutorio opus est iniunctis, dilecte frater, precibus omnipotentis Dei clementiam exoremus, vt & nos digne ista tribuat exhibere & populorum ad haec operanda misericorditer corda compungat.

13. Anno Christi 717. Constantinopolitana ciuitas Sarracenorum obsidione in maximum est discrimen adducta, sed liberata, vt testatur Theophanes, Dei genitricis auxilio, ciuibus, ait Beda de sex atat. Multa instantia ad Deum clamantibus plurimi eorum fame, frigore, pestilentia perie-

perierunt ac pertæsi obsidionis recesserunt. Erat
 populus Constant. Dei genitricis studiosissimus
 cultor, cuius ope quam læpissime fuit à barbaris
 vrbs liberata. Theophanes addit duas classes Sar-
 racenorum pariter male periisse, cum, inquit,
 Deo cooperante per intercessionem intemeratę
 Dei genitricis Marię protinus submersi sunt ini-
 mici &c. trucidatis etiã ex Sarracenis à Bulgaris
 viginti duobus millibus. Cum tot tantaq; atro-
 cia vna simul passi sunt Sarraceni, experimento,
 inquit Theophanes, didicerunt quia Deus & san-
 ctis. Virgo Dei mater Maria hanc muniunt vr-
 bem & Christianorum imperatorem, & non est
 omnimoda dimissio Dei in iis qui eum inuocant
 in veritate, licet admodum quid castigemur pro-
 pter peccata nostra, hæc Theop. qui fere semper,
 cum magnum aliquid à Deo consequutum esse
 Constantinopolitanum populum tradit, id acce-
 ptum precibus sanctissimę Dei genitricis affir-
 mat non ob aliam causam quam quod celeberrim-
 us illic esset beatissimę Deiparę cultus, cui ead-
 em ciuitas fuerat dedicata. Greg. Pont. Rom.
 Epif. ad S. Germanum Patriarcham Constanti-
 nop. Si, ait, Bethulia per manus Iudith Israelitis
 seruata est, cuius opus Holofernis erat sublatio
 quomodo non oportebat & tuam sanctitatem
 huiusmodi propugnatrice (Deipara) vtentem
 hostibus ciuitatis præualere, ipsamque victoria
 coronare? Cum autem Gregorius in præce-
 dentibus agat de cultu eius imaginis, signifi-
 cat eius venerandam effigiem supra muros so-
 lennibus ritibus fuisse circumductam & sic ab

*Paul. diac.
 in gestis
 Long. li. 6.
 c. 47. tradit
 intra Cost.
 trecenta
 hominum
 millia peste
 interuisse.*

Jud. 4.

D 5 immi-

imminenti periculo ciuitatem tunc libera-
tam.

14. Cum Anno Christ. 982. Oriens laboraret
peste Lacedymonij destituti humano auxilio ad
opem diuinam implorandam assurgebant, lega-
tionemq; decernebant ad Niconem virum san-
ctiss. de qua in rebus ab ipso præclare gestis hæc

Nota qua inter cætera narratur: Venire illum cupiebāt quod se
lege & ex diuinis eius precibus liberandos considerent. Ille vero in-
ceptione cu gruētis mali propulsione[m] spondit si modo ipsi Iudai-
rare promit gentem ex vrbe sua pellerent, ne execrandis eorum
sat pestem. cam gentem ex vrbe sua pellerent, ne execrandis eorum
Expellant (vt aiebat) moribus piaculisque religionis sue diuinius eā
Catholica contaminarent: in his, ait, si me audieritis, & pestis à vo-
urbes ha- bis recedet, & ego quod superest vitæ ducam vobiscum.
vesticos. Quibus verbis monita alia adiiciens, sacras etiam

Cap. 4.

Jeremiæ voces subinde aspergebat: *via tua fece-*
runt hac tibi, & iniquitates tuae preualuerunt & du-
ro ludo percussa es, cumque illi eius oratione com-
moti seipso[s] condemnarent atq; omnia quæ iul-
ferat facturos promitterent, nihil amplius cun-
ctatus cū legatis illis profectus est, non canthe-
rio aut lectica vectus, nec multo comitatu stipat[us]
sed solo virtutum choro circumseptus. Ad eius
porro aduentum lues cessauit, & Iudæi vrbe pul-
si sunt. Videres accurrentes quotidie ex vniuerso
Peloponneso ægrotum omnis generis cateruas,
quibus ille non minus animæ quam corporis curam
impendebat, mellitis enim adhortationib[us]
ad pietatis zelum eos accēdebat, ad salutem cui-
que suam pœnitentiæ ope disponebat.

15. Anno 1029. Lemouicini aspectu corporis
S. Martialis peste sequissima liberati sunt. Lues gra-
uissi.

missima ait author Aquitanicæ hist. Lemouicinos deuorauit, incendens corpora, & exardescendo deuorans, donec omnes Aquitanicæ Episcopi Lemouicæ congregati corpus B. Martialis ab imo sublatum sepulchro mortaliū v. sibus ostenderunt, & mox pestis ipsa cessauit.

SIGNVM IV.

Affabilem se prabere.

1. Vid res ab Apostolo Paulo gestæ & in Apostolorū historia à B. Luca descriptæ aliud spirant quam admirandam mansuetudinem & comitatem? Quod totæ eius Epistolæ declarant nisi incredibilem termonum morumque affabilitatem & suauitatē? id liquido apparet ex salutationibus officij plenis ad calcem epistolarū adscriptis, tū ex rogandi hortādiq; formulis, deniq; ex generali descriptione morū suorū. 1. Cor. 9. v. 19.

Rom. 16. v.
Phil. 2. v. 1.
ad Philom.

2. S. Ambr. 2. de off. c. 7. Quantas, inquit, Moses à populo Dei illatas absorbebat contumelias, & cū Dñs insolentes vindicare vellet, se tamen p̄ populo offerebat frequēter, vt indignationi diuinę plebē subduceret. Quā miti sermone post iniurias appellabat populū, iolabatur in laborib. delinibat oraculis, fouebat operibus? Et cū Deo cōstater loqueretur, homines tñ humili & grata appellatione affari solebat. veriff. est. n. illud Syracidisc. 6. v. 5. *Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat inimicos &c.*

Moyse vocatur sacerdos. Ps. 98.

Affab. conciliat sibi. hominum beneuolentiam.

3. S. Greg. Naz. in laudatione magni Athanasij hoc præter cætera commemorat tāquam magnam quod esset vita sublimis, animo humilis, atque